

Na tirolskem bojišču je žrtvoval svoje življenje za cesarja in domovino 45letni posestnik Karel Koser iz Zlatolič pri St. Janžu na Dravskem polju. Zapustil je žalo jočo ženo in 6 otrok, od katerih najmlajšega še niti videl ni. Bil je vnet Slovenec in zvest narodnik »Slov. Gospodarja«.

V bolnišnici v Tridentu je umrl črnovojnič Martin Dobrauc v 24. letu svoje starosti. Posebno ga bo pogrešalo slovensko rudarsko društvo sv. Barbare v Gladbeku v Porenju, kjer je bil že od ustanovitve. Bil je vreden in izpolnjeval svojih verskih, društvenih in na rodni dolžnosti, pravi cvet in dika slovenske mladine.

Z ruskega bojišča se nam piše: Svoje mlado življenje je dal za domovino 21letni Franc Viltušnik, doma iz Ruš nad Mariborom. Služil je pri dragonskem polku št. 5. Zadet od ročne granate, je vzdihnil v par minutah svojo mlado dušo. Odlikovan je bil s srebrno in brozasto kolajno. To naznanjajo njegovim znancom tovariš, ki sta bila navzoča njegovi nesreči: Anton Rihter, doma iz Dobrne pri Celju in Anton Lešnik od Sv. Janža na Drav. polju.

O miru.

Na papeževo mirovno pismo, katero je, kot smo že poročali, razposlal vsem vojskujočim se državam ter tudi takim državam, ki niso zapletene v sedanjo vojno, so dosedaj izmed vseh držav kot prve odgovorile Združene države Severne Amerike. Odgovor predsednika Združenih držav Vilzona na papeževo mirovno pismo je bil dne 30. avgusta izročen papeževemu državnemu tajniku v Rimu kardinalu Gaspariju.

Vilzon, čeprav ni katoličan, ampak je anglikanske vere, je odgovoril sv. Očetu v zelo uljudni in spoštljivi obliki. Uvodoma pravi: Vsako srce, ki ga ta strašna vojna ni zaslepila in zakrnila, mora ganiti gniljiv poziv Njegove Svetosti papeža, kakor tudi dostojanstvo in moč človekoljubnih in plemenitih nagibov Njegove Svetosti. Nujno je želeli, da krenemo na pot miru, toda samo na tako pot, ki nas privede do trajnega miru. Ne želimo le, da preneha boj, marveč si želimo varnega in trajnega miru ter da se sedanji boj na življenje in smrt ne sme še kdaj ponoviti.

Vilzon pravi nadalje, da je smoter sedaj vojske ta, da se osvobodijo vsi narodi sveta od silovite nemške vojaške sile, ki jim grozi in ki namerava gosnodariti celemu svetu. Ta velesila pa ni morda nemško ljudstvo kot tako, ampak neusmiljena vladarica nemškega ljudstva in gre se sedaj za to, da zgodovina ostalega sveta neha biti odvisna od te sile.

Amerika je od cesarske nemške vlade prejela neznesne krivice, vendar ne želi zadoščenja od nemškega naroda kot takega, ampak od tistih, ki ga narodov in ne na pravicah vlad, naj si pa bodo ti narodi veliki ali majhni, slabi ali močni, ta mir mora sloneti na enaki pravici, na svobodi, varnosti in samovladu.

Amerika ne išče v tej vojski nobenega dobička, toda zadoščenje mora dobiti krivica, ki se je zgodila v tej vojski po besni sili nemške vlade. Besed, katere so dosedaj izpregovorili dosedanjí gospodarji Nemčije, ne moremo smatrati za jamstvo za karkoli, kar naj bo trajno, ako teh besed ne podpre najkrepkejši dokaz volje in namenov nemškega naroda. Počakati moramo torej nekaj novih dokazov o namenih velikih narodov osrednjih velesil. Dal Bog, da bi prišli ti dokazi prav kmalu, da se na ta način zopet ponovi zaupanje vseh narodov in se vrne mir na podlagi sklenjenih mirovnih pogodb.

Vilzonov odgovor je pred vsem namenjen Nemčiji, kajti Avstrije niti z besedico ne omenja, čemur se ni čuditi, ker Amerika se nahaja samo z Nemčijo v vojnem stanju, ne pa tudi z Avstrijo. Bistvo tega Vilzonovega odgovora je, da bi Amerika sklepala mir samo z demokratizirano Nemčijo nekako po ruskem vzoru: Nemški narod bi moral najpoprej odstaviti svojega cesarja in svojo sedanjo vladu, potem bi se šele mogla pričeti mirovna pogajanja.

Strma je bila sicer pot, katere se je oprijel sv. Oče, da bi prišel korak bližje do miru, toda bila je uspešna, kajti odgovor, ki ga je prejel od Vilzona, odpira nova pota, odpira nove izhode za nadaljnja mirovna pogajanja, kajti že se sliši, da pripravlja sv. Oče novo pismo na predsednika Vilzona. Dal Bog, da se sv. Očetu posreči doseči to, česar si želi celi svet, zlasti naš v tej vojski najhuje prizadeti slovenski narod: Priti do zaželenega miru.

Italijansko bojišče.

Srditost ednajste soške bitke je nekoliko ponehala. Lahko si razbili svoje glave na obrambnih skalah slavne Borojevičeve armade. Celo italijanski

listi pišejo, da je Kadornova armada v času od 16. avgusta do 1. septembra izgubila na primorski fronti nad 150.000 mož mrtvih in ranjenih, vjeli pa smo približno 20.000 Lahov. Nekaj uspehov so dosegli Lahji samo na planoti Bajnsica—Sv. Duh, kjer so od Soče v smeri proti vzhodu prodrli kljub ogromni sili v 14 dneh samo za 5 do 10 km. Na ostali fronti do morja so sovražni uspehi naravnost malenkostni. — Proti Trstu sovražnik ne more prodreti, dasiravno ima samo proti Grmadi naperjenih nad 3000 topov. Sedaj se vrši silna borba za goro Sv. Gabrijela (južnovzhodno od Sv. Gore). Občudovanja vredno je junaštvo in vstrajnost Borojevičevih junakov, ki držijo to velevažno postojanko kljub pekelskemu sovražnemu ognju in ogromnim navalom. Bitka se še nadaljuje. Naša fronta na Primorskem teče sedaj od severa proti jugu, približno tako-le: gora Rombol, Bovec, Kobarič, Mrzli Vrh, Tolmin, Podlesce, Madoni, Britof, Sv. Gabrijel, Sv. Peter, Vrtojba, Bilje, Fajtov hrib, Kostanjevica, Stara Lokva, Brestovica, Medgorje, Sv. Ivan, Adrija.

Nadaljevanje ali konec ofenzive?

Mnenja so različna. V tem trenutku čitamo v kakem razmotrivanju o položaju na bojišču, da bitka še ni dospela do svojega viška, da je pričakovati še velikega borenja še na Banjski planoti in pri Gorici, ogromnega pa pri Grmadi, kajti Italijani to pot niso pripravljali odnehati prej, nego dosežejo svoj cilj — ali pa popolnoma poražijo. Oni govorijo seveda samo o dosegi svojega cilja, pojma poraza ne poznajo. Nato čitamo v vojnoporočevalskem razmotrivanju, da so znamenja tu, ki kažejo pojemanje laške napadalne sile in da se soška bitka bliža svojemu koncu. Vojaški sotrudnik lista „Nieuwe Courant“ pa sodi celo, da je enajsto soško bitko že smatrati za izjalovljeno za Italijane. Boji za posest Banjske visoke planote imajo še samo ta namen, da bi Italijani obšli obrambno našo fronto na Krasu, ker so se vsi poprejšnji napadi na to našo postojanko izjalovili, ne da bi se Italijani le količkaj približali svojemu cilju.

Kadorna bi si rad odprl pot v Ljubljano.

Nek švicarski polkovnik je pisal dne 29. avgusta: Zasedba Sv. Gore je bolj reč poljudnosti, kakor pa vojaške važnosti. Prebili Italijani Borojevičeve bojne črte niso. Kadorna bi bil gotovo zadovoljen, če bi se bil Borojevič umaknil proti Ljubljani. Politični Kadornov smoter se zove sicer Trst, a vojaško zasleduje Kadorna bolj namen, da bi si bil odprl pot v Ljubljano, a italijanska armada stoji šele na pragu bojev za pot v Ljubljano.

Na Grmadi.

(Poročilo z Grmade.)

Sicer slišimo malo, ali čutimo zato toliko več! Potresi in našim zavetju spreletavajo celo moje telo, vse živčevje, na koncu prstov, v zobeh in laseh povzročajo trepet ti strašni udarci. Neka puška se je sprožila sama od sebe, ure v žepih zastanejo, skledica je padla sama z mize, t. j. s starega zaboja za pomaranče, iz skalne stene se ločuje plasti, jedna naših petrolejk je padla na tla. Čas menaže: konzerve in kameniti prepečenec in vsebina steklenic iz aluminija. Roka, ki nese grizljive k ustom, trepeče v pekelskem tempu sovražnega bobnečnega ognja. — Popoldne ugasneta dve luči. Goriva je še, ali zraka ni. Nekega moža, ko je vstal, primejo slabosti vsled plina, ki je vdrl do nas. Prezračevalne naprave pa nam prinašajo le še prhlj in dim v kaverno, zato jih zapremo. Zrak je vedno slabši. Vročina narašča, vsi se potimo. Vrgli smo bluze s sebe, z nagim gorenjim telesom se naslanjajo kakor kurjači na ladji. Oči jim migljajo, suhe ustnice govorijo nerazločne besede. Le ven nas naj puste! To je želja njih, ki so v kavernskih luknjah, posutih z elektrizmom. Med tem si pa je priborila sovražna infanterija pot do sem. Videli sem italijanske vojake, ki so v rlo prodirali skozi ovire in razvaline naših postojank, ko pa se je pred njimi pojavil obraz branitelja, došlega iz kavern, so hoteli kar pobegniti strahu in groze...

Solnce je temnelo od smodnikovnega dima...

(Piše Stefan Falež iz Slivnice pri Mariboru.)

Kakor strašna nevihta je prihrumel dne 18. avgusta z italijanske strani sovražni naval kot začetek 11. ofenzive. Preplašeno so zbežale ptičke, ki se še drugače semtertja katera oglasi. Vse je zbežalo v svoja kritja. Težke granate iz mnogoštevilnih topov armije, kakor da hoče nastati sodni dan. Več ali manj močna kritja za moštvo se rušijo pod premočjo izvanredno težkih granat. Smrt ima svojo bogato žetev. Gore so se tresle, po dolinah se je vzdigoval gost, črn dim in solnce je temnelo pred zagrinjalom črnega smodnikovnega dima. Slovenski vojak pa vstraja v tem groznem položaju ter nestrpno pričakuje, da se navali na nas val sovražne pehote, v katerem posebno naše strojne puške igrajo svojo ulogo dobro. Da pa bodo naši bralci „Slovenskega Gospodarja“ vedeli, da še nas polentar ni pojužinal, vam vsem pošiljamo prav prisrčne pozdrave vsi Slovenci od III.-47. stotnije strojnih pušk. (Sledi nad 30 podpsov.)

Negotova bodočnost ob Soči.

Italijanski ministrski predsednik Boselli je odločil odposlanstvo socialističnih poslancev, ki zahtevajo konec vojske in ki hočejo, da se skliče takoj parlament, da je še časa za sklicanje en mesec ali še več, vojno pa bo Italija nadaljevala sporazumno z zavezniki, da doseže mir, kakor hitro bo mir mogoč po narodni pravici (?) in vojni ciljih. Ako italijanska armada tudi znova opeša, bo brezdvomno pripravljena čez čas na zopetno ofenzivo. — Da se naše armadno vodstvo pripravlja in opremlja primeroma po sovražnikovih prizadevanjih, je gotovo in vzbuja brezdvomno Kadorna velike skrbi. Negotova je bodočnost ob Soči.

Na drugih bojiščih.

Najvažnejši dogodki na ruskem bojišču je najnovejša Hindenburgova prodiranje na severnem krilu pri Rigi. Nemške čete so dne 2. septembra južnovzhodno od Rige nenadoma prekoračile veliko reko Dvino in so nato naglo prodirale od južne in južnovzhodne strani proti Rigi, ki se je dne 2. septembra udala Nemcem. Hindenburgova armada se je polastila v Rigi nad 150 ruskih topov ter ogromnih zalog vojnega gradiva in živil. Riga je za Petrograd in Odeso najvažnejšo rusko trgovsko mesto in šteje približno 500.000 prebivalcev. Riga je velike važnosti vsled svoje izborne lege, železniških križišč in velikega dobrozavarovanega morskega zaliva. Od Rige v Petrograd, kamor baje hoče Hindenburg prodirati, je še dolga pot — 500 km. Nemške čete stojijo tudi pred važno rusko trdnjavo Dünabunde (ob izlivu Dvine v morsk zaliv pri Rigi). — Položaj v Galiciji in Bukovini je za nas ugoden. Vzhodno od Černovic smo zavzeli zopet več ruskih postojank.

Na rumunski fronti se vršijo večji boji za postojanke severno in severozahodno od mesta Foksan in v ozemlju rek Kasinu in Susita. Rumuni in Rusi srdito napadajo. Položaj se ni spremenil.

Na francoskem bojišču in sicer v Flandriji od morske obali notri do Sampanje hudi artilerijski boji ter od časa do časa infanterijski navalni angleških čet na nemške postojanke. V Sampanji po večdnevem bobnečem ognju hud francoski naval na nemške postojanke ob reki Somme, ki je pa bil odbit. Na fronti severno od Verduna ter ob reki Mozi hud artilerijski dvoboj. V bojih v Sampanji se je Francozom posrečilo pri kraju Hurtebise potisniti nemško bojno črto za več kilometrov nazaj. Koncem meseca septembra se bo baje ameriški glavni stan že nahajal na francoskem bojišču.

Na macedonskem bojišču se je začelo prav živahno gibanje. Francoski bataljoni napadajo sicer živahno, toda brezuspešno bolgarske postojanke pri Črveni Steni in zahodno od Bitolja, srbski bataljoni pa na Dobrem Polju ter ob reki Vardar. Ker bo že v kratkem mobilizacija grške armade dokončana, je pričakovati v doglednem času na macedonski fronti splošne ofenzive Sarraillove armade.

Na turških bojiščih živahni spopadi med Turki in Rusi ob turško-perzijski meji, kjer so turške čete zasedle mesto Merivan. Na kavkaškem bojišču boji med prednjimi ruskimi in turškimi četami. Angleški zrakoplovci so metali bombe na mesta Gazo, Jafu in Smirno. Več oseb je bilo ubitih, mnogo poslopjaj pa poškodovanih.

Razne politične vesti.

Nemci se silno razburjajo, ker je prišlo jugoslovansko vprašanje na površje. Naše narodne avtonomije ali zedinjenja Slovencev in Hrvatov v Avstro-Ogrski v skupno državno telo pod habsburškim žezlom se bojijo kot hudič križa. Naša bodoča Jugoslavija se jim zdi strašna pošast, ki hoče požreti vse, kar je nemškega in nemškutarskega južno od Mure. Ves nemški tabor je po koncu, da bi preprečil nameravano narodno svobodo Jugoslovancev. Nemški listi hujskajo vladu, vršijo se zborovanja za zborovanjem in to vse z namenom: Jugoslovani ne smejo postati svobodni, oni morajo ostati pod nemškim, madžarskim in italijanskim suženjstvom. V Mariboru se je dne 2. septembra vršilo zborovanje nemških narodnih svetov, na katerem so Nemci odločno ugovarjali proti ugodni rešitvi jugoslovanskih zahtev ter zahtevali, naj se da Nemcem še več predpravic s tem, da se proglasi nemščina za državni jezik in da se Galicija izloči iz Avstrije. Gospodje so se silno hudovali nad imenovanjem Slovenca dr. viteza Žolgerja za ministra in nad tem da jugoslovanski listi dokazujejo, kako Nemčija zapostavlja Avstrijo. Iz vsega tega se vidi, da bi Nemci — v svojem slepem sovraštvu do Slovanov in Avstrije — na vsak način radi preprečili narodno samoupravo Jugoslovancev. Ti ljudje namreč vedo, da bo takoj, ko dobijo avstrijski Slovani svojo svobodo, postala Avstrija močna in da bi se tako ojačena Avstrija ne dala več komandirati od Nemčije, ampak bi imela pred očmi le blagor svojih narodov.

V Zagrebu in Sarajevu so se pretekali teden in te dni vršila velevažna posvetovanja, katerih sta se kot zastopnika Jugoslovanskega kluba udeleževala tudi dr. Korošec in dr. Krek. Posvetova-